

Anul: 2005

Cod RAN: 91063.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Gică Băeștean, Alexandru Diaconescu, Felix Marcu, Ioan Piso, Cristian Aurel Roman

Instituții: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca

Raport

În campaniile anterioare au fost cercetate criptoporticul nordic basilica forensis al forului nou forum novum, situat la S de forul lui Traian forum vetus. Marea insulă din faza de lemn a orașului, identificată la S de forul de lemn, se prelungește spre S sub amintitul criptoportic și sub curtea forului nou. Reamintim că după demolarea structurilor de lemn a luat naștere la S de forul lui Traian un macellum. Avem toate motivele să credem că acest macellum a fost construit la începutul domniei lui Hadrian. Din el au fost dezvelite în anii precedenți tabernele laturii de N. În jurul anului 150 macellum-ul a fost desființat și în locul lui a fost construit forum novum. În campania anului 2005 trebuia să cercetăm partea de N a curții acestui for, în căutarea structurilor de lemn și ale celor aparținând macellum-ului.

Pentru început au fost trasate patru suprafețe, S1, S2, S3, S4, de la V spre E, aproximativ pe axul E - V al curții macellum-ului. S1: 5 m (N - S) x 7 m (E - V); S2: 6 m (N - S) x 7 m (E - V); S3: 7,5 m (N - S) x 5 m (E - V); S4: 7 m (N - S) x 5 m (E - V). Ulterior au fost deschise două suprafețe, S5 la E de S4 și S6 la N de S4. S5: 1,8 m (N - S) x 6 m (E - V); S6: 6 m (N - S) x 5 m (E - V).

Structurile de lemn

Am găsit un element clar de dinaintea clădirilor de lemn și anume cuptorul (c. 81) în S3. El consta dintr-o cameră de ardere și o groapă de alimentare. Camera de ardere are o formă aproape circulară cu diametrul maxim de 1,10 m și cu înălțimea păstrată (pe margini) de 0,22 m, iar groapa de alimentare are la bază lățimea de 0,65 m, iar lungimea de cca. 1 m. În groapa de alimentare s-au găsit un ciob roman și o bucățică de țiglă. Cuptorul a fost tăiat de pereții fazei I de lemn.

Faza I A a structurilor de lemn consta dintr-o clădire din care am identificat mai mulți pereți. Între P12, P13 și P2 rezultă o încăpere lată de 4,30 m (E - V) și podită cu o dușumea având o substrucție de lut. La E și la V spațiul era liber și nu era podit. Aceleași faze îi aparține înspre N un portic lat de 2,50 m între P2 și șirul de pari.

Faza I B a reprezentat o reparație a clădirii de lemn, constând în primul rând din refacerea podelelor, dar și din construirea unui nou portic. Faza I B a sfârșit printr-un incendiu. Pereții arși (c. 7) au căzut peste dușumeaua de asemenea arsă.

În faza II a fost nivelat stratul de dărâmatură și au fost aduse noi straturi de nivelare. Planul clădirii este asemănător celui din faza anterioară, dar nu mai are portic spre N. În aceasta zonă am găsit un șir de gropi de stâlpi, dar care aparțin unei mari construcții situate la N de clădirea cercetată. Aici își putea avea originea mortarul 52, foarte compact și care era probabil fabricat și conservat sub aceste structuri.

În faza III pereții fazei II sunt demolați, iar peste șanțurile lor de demolare și deasupra nivelării apare un strat (c. 14), peste care sunt puse plăcile curții macellum-ului.

Macellum-ul

Cea mai importantă descoperire a fost aici bazinul de pește, care ocupa în orice macellum poziția centrală. Dimensiunile bazinului: 3,02 m (N - S) x 3,93 m (E - V), adâncime: 1,10 m.

Fundul bazinului nu a fost încă cercetat (spart), dar în partea superioară era acoperit cu opus signinum de 0,15-0,20 m. Totuși, judecând după colțul de NE, care a fost dezvelit (0,30 x 0,10 m), substrucția fundului poate consta din plăci de gresie. Pereții laterali sunt alcătuiți din blocuri de gresie, groase de 0,28 m și înalte de 1,20 m, așezate peste plăcile de pe fund. Lățimea unui bloc pe latura de V ajunge până la 0,85 m. Opus signinum de pe pereți era gros de 4-5 cm.

Treptele de coborâre în bazin erau amplasate în colțul de S-E. S-a păstrat un sector de cerc cu raza de 1,10 m. Înălțimea unei trepte este de 0,20 m. Treptele erau îmbrăcate în opus signinum. Inițial au fost patru trepte, iar a cincea consta tocmai în marginea gropii.

În partea superioară, în colțul de SV, s-a păstrat o parte din trotuarul din jurul bazinului: blocuri de gresie, cu dimensiuni păstrate de cel mult 0,22 x 0,24 m, dar care inițial trebuie să fi măsurat inițial 0,28 x 0,28 m. Ele au lungimea de 0,88 m și o lățime variabilă, de 0,77 m, de 0,40 m și de 0,70 m. Ele sunt ușor petrecute (cu 4-5 cm) peste blocurile din pereți. În blocul cel mai bine păstrat se mai distinge un șant E - V lat de 3,5 cm, la 0,20 m de fața estică a blocului. Este un șanț de prindere a balustradei.

Apa venea în bazin pe centrul laturii de S, dovada fiind substrucțiile din spatele peretelui bazinului și fundația bazinului de decantare.

Bazinul de decantare se afla la 1,70 m S de fața internă a bazinului de pește. S-a păstrat doar substrucția de piatră, iar extremitatea vestică a fost tăiată de un cuptor modern. Dimensiuni: lățimea păstrată E - V este de 6,80 m. Este posibil ca întreaga fundație să fi atins lungimea totală de 9 m, depășind-o deci pe cea a bazinului de pește. Adâncimea fundației este de circa 0,80 m și este alcătuită din circa 7 rânduri de bolovani de râu așezați în groapă. Peste bolovanii mari de la bază s-a turnat un strat de mortar extrem de tare de 0,15-0,20 m grosime cu pietricele de 3-5 cm. Restul bolovanilor au fost legați pe o înălțime de 0,40-0,50 m cu opus signinum, iar deasupra a fost așezat un pat orizontal de mortar de 2-5 cm, pe care erau probabil puse blocurile de fund ale bazinului. Întrucât s-au făcut eforturi de etanșeizare a fundației, ea nu poate proveni de la un monument obișnuit, ci numai de la un bazin. Cum fundația descrisă se afla mai sus decât marginea bazinului de pește, avem foarte probabil de-a face cu un bazin de decantare, iar peste peretele despărțitor se afla o instalație care permitea trecerea apei în bazinul de pește printr-o cascadă.

Ambele bazine au fost distruse odată cu dezafectarea macellum-ului. Bazinul de decantare a fost distrus până la nivelul substrucției. O distrugere și demolare curioasă s-a făcut în jumătatea de N a bazinului de pește. Ea nu a afectat numai bazinul, ci și zona de la V de acesta pe o lățime de circa 1,50 m, o adâncime de la nivelul superior al bazinului de pește de 0,80 m și pe o lungime (E - V), care depășește limita vestică a suprafețelor cercetate. Nu putem explica în ce scop au fost făcute niște demolări cu mult sub nivelul cerut de amenajarea curții forului.

Informații suplimentare online

[Raportul 3492 din cronica.cimec.ro](http://raportul3492.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
